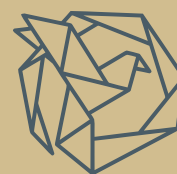

Proposamena

Eusko Jaurlaritzaren Jarduera Plana erlijioa aitzakiatzat hartzen duen nazioarteko terrorismoaren aurrean

2017ko azaroaren 20a
Sailarteko lantaldea

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

Aurkibidea

Atarikoa.

Lehen atala.

Esparru orokorra.

1. Premisak.

- 1.1. Nazioarteko erakundeen ebazpenekin bat egitea.
- 1.2. Mugen eta aukeren esparrua onartzeas.
- 1.3. Konplexutasuna eta huts egiteko aukera onartzea.
- 1.4. Gure gizartearen ahulguneak eta indarguneak identifikatzea.

2. Erronka estrategikoa.

3. Helburuak.

- 3.1. Helburu orokorrak.
- 3.2. Helburu espezifikoak.

4. Irizpideak.

- 4.1. Oinarrizko eskubideen eta askatasunen esparrua.
- 4.2. Erlijio-askatasunerako eskubidea.
- 4.3. Arau-esparrua eta nazioarteko estandarrak.
- 4.4. Adostasuna.
- 4.5. Genero-berdintasuna.
- 4.6. Parte-hartzea eta elkarlana.
- 4.7. Jardunaren ardatzak.

5. Euskadiko komunitate islamikoekin akordio estrategikoak egiteko programa

Bigarren atala.

Lan-programa.

I. Jardunaren lehen ardatza.

Euskadi: gizartearen kohesioa eta kulturen eta erlijioen integrazioa.

- I.1. Oinarriak.
- I.2. Jardun-ildoak.
 - I.2.1. Oinarri-akordioak.
 - I.2.2. Proiektuak.

II. Jardunaren bigarren ardatza

Segurtasuna eta polizia-lanak (prebentzioa eta erantzuna).

- II.1. Oinarriak.
- II.2. Jardun-ildoak.
 - II.2.1. Oinarri-akordioak.
 - II.2.2. Proiektuak.

III. Jardunaren hirugarren ardatza.

Prebentzioa gizartearen eta hezkuntzan erradikalizazio biolentoa ez gertatzeko.

- III.1. Oinarriak.
- III.2. Jardun-ildoak.
 - III.2.1. Oinarri-akordioak.
 - III.2.2. Proiektuak.

IV. Jardunaren laugarren ardatza.

Jarrera politikoa EAEn eta nazioartean.

- IV.1. Oinarriak.
- IV.2. Jardun-ildoak.
 - IV.2.1. Jarrera politikoa EAEn.
 - IV.2.2. Jarrera politikoa nazioartean.

Atarikoa

2001eko irailaren 11ko erasoaz geroztik atentatu asko gertatu dira mundu osoan zehar. Terrorismo global honek herritarrei erasotzen die batik bat, eta inolako bereizketarik gabe, gainera. Mehatxu larri eta global baten aurrean gaude. Jarduera politiko eta instituzionala ezin da mugatu atentatu bakoitzak sortzen dituen izuaren eta oinazearen aurrean erantzutera.

Estrategia zehatz bat behar da, integrala eta zentzuduna, arreta batez ere prebentzioan ipintzen duena eta atentatuaren kausak eta horiek posible egiten dituzten inguruabarrak aztertzen dituena, bai eta ondorioak ere. Horrenbestez, erantzun koordinatuak eman behar dira, bai nazioartean, bai toki bakoitzean, eta epe laburrerako, ertainerako eta luzerako ekintzak abiarazi beharko dira.

Eusko Jaurlaritzak esparru honetan duen jarrera printzipio demokratikoen, segurtasunaren eta giza eskubideen alde hartutako konpromisoak zehazten du. Bi ildoren arteko loturak deskribatzen du Jaurlaritzaren jarrera zehatza: batetik, denboran zehar iraungo duen dimentsio anitzeko erantzuna eman beharra nazioarteko terrorismoaren egiturazko kausak aztertzeko; bestetik, terrorismo horren ahalmenari aurre egiteko alde anitzeko erantzuna eman beharra (...).

Aurreko hiru paragrafoak 2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planetik atera dira. Eusko Jaurlaritzak erlijioa aitzakiatzat hartzen duen nazioarteko terrorismoaren mehatxuaren aurrean jarduteko ezarri duen abiaburua finkatzen dute. Planean adierazten da mehatxu horri arreta ematea dela bizikidetzaren eta giza eskubideen arloan agertzen ari diren erronketako bat.

Euskadin, hainbat hamarkadaren ostean, indarkeriaz eta terrorismoz betetako garai ilun eta traumatiko batetik irten berri gara. Sufrimenduak eta bidegabekeriak utzitako zauri ugari daude oraindik, eta sendatu egin behar dira. Gainera, krisialdi ekonomiko larria bizi dugu, mundua, aldi berean, eraldaketa-prozesu sakon eta zalantza betetako batean dagoela. Horiek guztiek bat egin dute eta egoera sozial berria sortzen ari dira.

Giro aldakor honek eragin zuzena eduki du herritarrek ETaren indarkeriaren amaierako agendaz duten ustean; izan ere, jendearen jarrera azkar "zaharkitu" da. Aldi berean, bai mundu globalizatuan, bai gure esparruan, kezka-agenda berria finkatu da, XXI. mendeko errealtateak eraginda.

Sortzen ari diren eztabaidak dira, aniztasunaren eta elkartasunaren moduko balioen kudeaketarekin zerikusia dutenak, eta iheslariengan, migrazioetan, erlijio- edo kultura-pluraltasunean, bazterkeria eta injustizia berrietan, edo nazioarteko terrorismoaren edo gerraren mehatxuari ematen zaizkion erantzunetan islatzen dira.

Geroz eta kezkarriagoak diren arazo horiek ezin dira diskurtso irmo baten zoru finkoan ezarri. Lur labankorretan mugitzen dira; sortu arte eztabaidea ezintzat genituen printzipioak zalantza jartzen dituzten jarrera-eztabaidak eragin dituzte, eta horrek oinarritzko balioez, eskubideez eta askatasunez uste dugunari eragiten dio.

Horren ildotik, XI. Legegintzaldiaren hasieran Eusko Jaurlaritzak jakinarazi du eskubideen gaineko ikuspegia bere ekintza guztietan indartzeko asmoa daukala, modu orokorrean eta sailarteko lanaz baliatuz. Erabaki horrek berekin ekarri du, lehendabizi, Idazkaritzaren beraren izena eta egitura aldatu beharra. Izan ere, Idazkaritzari atxikita gelditu dira Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritzak, Gogora eta Garapenerako Lankidetzarako Euskal Agentzia, eta bere gain hartu du errefuxiatuen krisi humanitarioei ematen zaien erantzuna koordinatzeko ardura.

Esparru honetan, eta Lehendakariak berariaz eskatuta, Giza Eskubide, Bizikidetzeta eta Lankidetzaren Idazkaritza Nagusiak 2017ko ekainaz geroztik bere gain hartu du xede jakin bat daukan sailarteko lantalde baten koordinazioa: nazioarteko terrorismoaren aurrean Eusko Jaurlaritzak abiaraziko dituen politika sektorialak ildo bakar batetik bideratuko dituen esparru-dokumentua prestatzea. Dokumentuaren helburua da arlo honetan aplikatzen ari diren politika publikoak, eta hemendik aurrera ezartzen direnak, bideratzen, bateratzen eta egokitzen laguntzea.

Lantalde horren sorkuntza nazioarteko terrorismoaren mehatxuaren larritasunari eta garrantziari lotuta dago, jakina, bai eta erlijioaren ikuspegitik hartaz baliatzeari eta, batik bat, horrek guztiak gure gizartean bizi diren kultura edo erlijio desberdinetako pertsonengan eduki lezakeen eraginari ere.

Sailarteko lantalde hori ez zen hasi lanean ezerezetik; aitzitik, hainbat organok egindako lana eta garatutako politika publikoak hartu zituen abiaburutzat, besteak beste: Segurtasun Sailak, Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak, Hezkuntza Sailak, Lan eta Justizia Sailak, Garapenerako Lankidetzarako Euskal Agentziak, Kanpo Ekintzako Idazkaritza Nagusiak eta Giza Eskubide, Bizikidetzeta eta Lankidetzaren Idazkaritza Nagusiak egindakoak.

Horrenbestez, dokumentu honen helburua da prebentzioaren, erantzunaren eta integrazioaren arloetan abiarazten diren ekimenak eta proiektuak harmonizatzea, partekatutako oinarriak eta helburuak aintzat hartuta. Horrez gain, badaude beste xede batzuk ere: bikoiztasunak saihestea, ahaleginak eta baliabideak optimizatzea, prestatzen diren ekintzak erraztea eta ekintza berriak ezartzea.

Dokumentuak bi atal dauzka, ongi berezita. Lehenean Jarduera-Planaren esparru orokorra eta estrategia azaltzen dira. Puntu hauek lantzen dira: premisak, erronka estrategikoa, helburuak, irizpideak eta akordio estrategikoen programa.

Bigarren atalean lan-programa xehatzen da. Egitura jardunaren ardatzen araberakoa da: lehen ardatza, *Euskadi: gizartearen kohesioa eta kulturen eta erlijioen integrazioa*; bigarrena, *Segurtasuna eta polizia-lanak (prebentzioa eta erantzuna)*; hirugarrena, *Prebentzioa gizartean eta hezkuntzan erradikalizazio biolentoa ez gertatzeko*; laugarrena, *Jarrera politikoa EAEen eta nazioartean*.

Egitura horrek lan-proiektu bat gauzatzeko moduari erantzuten dio, batez ere. Lau ardatzok ez dira loturarik gabeko arloak, baizik eta norabide berean ezarri ondoren elkarri lotuta dauden jardun-esparruak. Adibidez, lehen ardatzaren izenburuan *integrazioa* aipatzen da (kulturena eta erlijioena). Eta beste hiruretan ere badu eragina. Gauza bera gertatzen da *prebentzioa* hitzarekin. Beraz, Plan hau, sailarteko batzorde batek dinamizatuko duena, Eusko Jaurlaritza osoak zeharka eta koordinatuta jarduteko gida da.

Beste alde batetik, Plana idaztean kontuan eduki da ez garela orri zuriaren gainean hasi. Izan ere, EAEko erlijio-entitateek, gizarte zibileko elkarteek eta beste erakunde batzuek urrats baliotsuak eman dituzte jada Plan honetan proposatzen denaren antzeko ildo batetik. Ikuspegi horretatik, Planaren asmoa da tresna baliagarria izatea arlo honetan herritarren, politikarien eta erakundeen sinergia sustatzeko eta lankidetzeta iraunkorrean aritzeko.

Gainera, arrazoi beragatik, dokumentu hau elkarrizketarako irekitako proposamena da. Elkarrizketa Euskadiko komunitate islamikoekin, beste erlijioekin, foru-aldundiekin, Eudelekin eta udalekin, Eusko Legebiltzarrekin eta Legebiltzarreko taldeekin eta elkarteekin sarearekin.

Izan ere, jendaurrean aurkezten denean lau hileko aldia hasiko da ekarpenak eta proposamenak biltzeko. Giza Eskubide, Bizikidetzeta eta Lankidetzaren Idazkaritza Nagusira bidali ahal izango dira. Aldi berean, Planaren ezartzen denak eragiten dien jardule eta agente guztiekin hitz egingo du Eusko Jaurlaritzak.

Lau hileko aldi hori amaitutakoan Eusko Jaurlaritzak esparru-dokumentu hau onartuko du, solasaldi horien ondorioz egindako aldaketak sartuta. Orduan Planari ardura-banaketa bat erantsiko zaio, hau da, sail bakoitzak bere gain hartu beharreko arduren zehaztapena, eta horrekin batera proiektuak eta ekintzak gauzatzeko hitzartutako egutegi-konpromisoak ere bai.

Lehen atala

Esparru orokorra

1. Premisak

Jarduera Plan honen esparru orokorra eta estrategia aurkeztu baino lehen kontuan hartu beharreko premisak azaldu behar dira, baldintzak eta mugak ezartzen baitituzte. Hain zuzen ere, lau erreferentziak taxutzen dute Eusko Jaurlaritzaren jarrera estrategikoa erlijioa aitzakiatzat hartzen duen nazioarteko terrorismoaren aurrean jarduteko..

1.1. Nazioarteko erakundeen ebazpenekin bat egitea

Eusko Jaurlaritzaren arlo honetako erreferentzia-esparrua terrorismoaren inguruko nazioarteko akordioek eta ebazpenek finkatzen dute. Horren ildotik, berebiziko garrantzia dute nazioarteko erakundeen lau ebazpen hauek (ildo nagusiak giza eskubideak ardatz hartu beharra eta koordinazioa lehenestea dira)::

·Nazio Batuen terrorismoaren aurkako estrategia globala

Batzar Nagusiak Nazio Batuen terrorismoaren aurkako estrategia globala onartu zuen 2006ko irailaren 8an. Horren bidez, Nazio Batuen Erakundeko estatu guztiek baterako ildo estrategiko eta operatiboa hitzartu zuten lehenengoz. Hainbat neurri ezartzen ziren, bai estatuak terrorismoaren mehatxuei aurre egiteko gaitasuna indartzeko neurriak, bai Nazio Batuen ekintzak hobeto koordinatzeko neurriak, besteak beste. Estrategia global horrek eta beraren ondoriozko Jarduera Planak lau zutarrak dituzte::

- Terrorismoaren zabalkundea bultzatzen dituzten inguruabarrei aurre egitea.
- Terrorismoa prebenitzea eta bere aurka borrokatzea.
- Erakundeko estatuak terrorismoa prebenitzeko eta bere aurka borrokatzeko duten gaitasuna lantzea eta Nazio Batuen sistemaren arlo honetako egitekoa indartzea.
- Mundu osoan giza eskubideak eta zuzenbide estatua errespetatzen direla bermatzea, ezinbestekoak baitira terrorismoaren aurka borrokatzeko.

·60/158 Ebazpena, Nazio Batuen Batzar Nagusiarena

2005eko abenduaren 16an Nazio Batuen Batzar Nagusiak 60/158 Ebazpena onartu zuen, terrorismoaren aurkako borrokan giza eskubideak eta oinarrizko askatasunak babesteari buruzkoa. Ebazpen horretan muga batzuk ezartzen dira, terrorismoaren aurkako borrokan errespetatu beharrekoak zuzenbide estatua gerta ez dadin terrorismoaren biktima.

·Europar Batasunaren estrategia terrorismoaren aurkako borrokarako

2005eko azaroaren 30ean Europar Batasunak terrorismoaren aurkako borrokarako estrategia zehazten duen erabakia hartu zuen. Erabakiaren abiagunea konpromiso estrategiko hau da: "Terrorismoaren aurka modu globalean borrokatzea, baina giza eskubideak errespetatzen direla eta,aldi berean, Europaren segurtasuna hobetzen dela, herritarrak askatasunean, seguru eta justiziarekin bizi ahal izan daitezen". Estrategia horrek funtsezko lau oinarri dauzka: prebenitzea, babestea, jazartzea eta erantzutea. Helburua terrorismoaren mehatxuari, alderdi guztietan, erantzun globala, integrala eta proportziozkoa ematea da.

·Europar Batasunaren estrategia globala kanpo politikarako eta segurtasunerako

2015eko ekainean Kontseilu Europarrak Batasunaren atzerri-politika eta segurtasun-politikako goi-ordetzariari agindu zion presta zezala estrategia berria. 2016ko ekainean aurkeztu zitzaizen Batasuneko buruzagiei. Estrategia horretan honela zehaztu ziren indarkeria-mehatxuen aurrean jarduteko lehen-tasunak: "Batasunak konpromisoa hartuko du modu praktikoa eta lehen-tasunarekin lan egiteko bakea lortzeko eta herritarren segurtasuna sustatzeko ikuspegi globalarekin. Ezinbestekoa da aplikatzea 'ikuspegi globala krisiak eta gatazkak kudeatzeko', eta horretarako modu koherentean baliatu behar dira Batasunak eskura dituen politika guztiak. Nolanahi ere, 'ikuspegi global' horren adiera eta irismena are gehiago zabalduko dira. Batasunak gatazka-zikloaren fase guztietan jardungo du: prebentzioan azkar jardungo du, krisiei ardurarekin eta erabakimenarekin erantzungo die, egonkortasunaren alde egingo du eta desmobilizazioa eragotziko du beste krisi bat agertzen denean. Batasunak gobernantza maila guztietan jardungo du: Siriakoa eta Libiakoa moduko gatazkek hainbat ondorio-esparru dituzte

(tokikoak, nazionalak, erregionalak, mundu osokoak), eta denei heldu behar zaie. Azkenik, Batasunak ezin ditu bere kabuz konpondu halako gatazkak. Bake iraunkorra lortuko bada, ezinbestekoa da akordio orokorrak erdiestea, oinarrietan nazioarteko lotura eta lotura erregional zabal, sakon eta iraunkorrak dituztenak. Batasunak lotura horiek aldeztu eta bultzatuko ditu”.

1.2. Mugen eta aukeren esparrua onartzeas

Eskualde edo nazio bakoitzean egin daitekeen lanaz harago heldu behar da; horregatik, ezinbestekoa da nazioarteko terrorismoaren mehatxuari nazioartean erantzutea. Nazioarteko terrorismoari erantzun eraginkorra eta integrala emango bazaio, honako gai hauek lehentasunekoak dira, besteak beste:

- erabaki egokiak hartzea erlijioa aitzakiatzat hartzen duen nazioarteko terrorismoaren mehatxupean dauden herrialde guztietako polizia- eta inteligentzia-zerbitzuak eraginkortasunarekin koordinatu ahal izateko;
- egitura terroristei dauden tokietan erasotzea, haien hornidura-baliabideak eta finantza-iturriak deuseztatzea, eta propaganda eragozteak.
- neurri egokiak ezartzea terrorismoa finantzatzen duten herrialdeak horretan ez aritzera behartzeko, eta islamismoaren barrutik erlijioa aitzakiatzat hartzen duen nazioarteko terrorismoari aurre egiten dioten mugimenduei laguntzeko;
- gatazka bortitz berrien piztea saihesteko eta daudenei amaiera emateko beharrezko borondate politikoa aktibatzea eta baita Mediterraneoaren inguruko herrialde batzuen egonkortasuna eta demokrazia lortzeko ahaleginak sustatzea, eta beste batzuen autoritarismorako joeren kontra egitea ere.

Nazioarteko terrorismoa fenomeno konplexua eta globala da. Horrenbestez, Euskadiko gobernua horri erantzuteko daukan ahalmena bere lurralde-esparruaren eta eskumenen menpean dago. Eusko Jaurlaritzak bat egin dezake nazioarteko politika jakin batzuekin, baina esku hartzeko ahala mugatuta dauka, ezinbestean.

Dena den, horrek ez du esan nahi ezin duela ezer egin. Ez daukagu honen aurrean pasibo egotetik. Guk geurea eman dezakegu. Guztia ez dago gure esku, baina gure esku dagoen guztia egin dezakegu. EAEko erakundeek eta euskal gizarteak beren baliabideak eta beren eskumenak, ahalak eta aukerak har ditzakete oinarritzat, eta horrela jokatu behar dute.

Eusko Jaurlaritzak lau eremutan egin dezake bere ekarpena: EAEko gizarteko kultura eta erlijio guttien integrazioa; polizia-erantzuna Euskadin; erradikalizazio biolentoaren prebentzioa gure eremuan; euskal ekarpena nazioarteko ahaleginetara.

1.3. Konplexutasuna eta huts egiteko aukera onartzea

Herritarren ikuspuntutik kezkarik handiena da azken urteotan izan direnak bezalako atentatu izugarri gehiago ez gertatzea. Inork ez du nahi halakorik gertatzea, ez bere inguruan, ez munduko beste inon. Fenomenoa zabalagoa eta konplexuagoa bada ere, herritarren kezka nagusi hau prozesuaren azken urratsean sortzen da: badaude pertsona batzuk, hainbeste erradikalizatu direnak, ezen gertu baitaude kalean indar-ekintza izugarriak aurrera eramateko babesik gabe dauden pertsonen kontra.

Nazioarteko terrorismoaren jardun-sistemako ekintza horiek oso konplexuak dira. Xedea ez da buruzagien aurka borrokatzea (seguruenik hemendik oso urrun daude, gainera), baizik eta erasoak egiten dituztenak berak neutralizatzea, eta horiek normalean ez dira egoten buruzagiekin lotuta aztarna eta arrasto antzemangarriak uzten dituzten ohiko antolakuntza-egituren bidez. Batzuetan, buruzagien eta erasotzaileen arteko lotura hau baino ez da izaten: Interneten egindako aldarrikapen bati modu inplizitu eta izenik eman gabe atxikitzea.

Erasotzaileak gazteak izan ohi dira, denetariakoak. Asko familian edo bizitzan izandako hondamendi edo frustrazio baten eraginpean daude, edo ez dute inolako itxaropenik bizitzan, eta ondorioz oso zaurgarriak dira eta erraz manipulatu ahal izaten dituzte. Beste batzuek, aldiz, ez dute arazo handirik eduki-

tzen, eta badaude kezka sozialak, politikoak edo erlijiosoak edukitzen dituztenak ere, azkenean “kausa handiagoekin” bat egitera bultzatzen dituztenak.

Arazoia zeinahi ere den, batzuek zein besteek nortasuna eratzten dien xede “goren” eta erabateko bati heltzen diote. Erlijioa aitzakiatzat hartzen duen nazioarteko terrorismoak “aukera” ematen die eguneroko bizimodu narrasa edo dituzten kezka kritikoak goratzeko “balio” absolutuen bidez: zerua irabaztea, gerra santuan laguntzea, nor izatea, ongiaren alde aritzea gaizkiaren kontrako borroka bidezkoan, eta, batik bat, nortasun jakin bati atxikitzea.

Gaspe hauekako batzuk heldu berri diren etorkinak izaten dira, baina beste batzuk, aldiz, gure artean jaio eta hezitakoak dira, eta eguneroko bizitzaren parametroen arabera gizartean ondo integratuta bizi dira. Batzuek nolabaiteko erlijio-prestakuntza izaten dute eta, berriz, beste batzuek batere ez. Dautzuegun datuen arabera, gaspe bat atentatu lazgarria egiteko prest egon arteko erradikalizazio-prozesua oso laburra izan daiteke: hilabete batzuk baino ez, eta are aste batzuk bakarrik.

Gainera, fenomeno hau oso minoritarioa da: komunitatean bizi diren milaka gaspeetatik bakar batzuk baino ez dira erortzen sareetan. 2017ko abuztuan Katalunian izan ziren atentatueta etorrita, erasotzaileak hamar bat gaspe erradikalizatu izan baziren, musulmanen komunitatea 500.000 pertsonatik gorakoa da, eta gehienak normaltasunez bizi dira Kataluniako gizartean.

Horregatik guztiagatik, gaspe horien erradikalizazio-prozesuak oso zailak dira detektatzen, are ondo ezagutzen dituzten beren inguruko pertsonentzat ere. Aurka egin beharreko errealitatearen konplexutasuna onartzea nahitaetzko lehen urratsa da demagogia saihesteko eta formula magiko faltuen xarmaren atzaparretan ez erortzeko.

Beraz, arazoa zein konplexua den jakinik eta gogoan edukita zein kezkatuik dauden herritarrak, galdera hau sortzen zaigu: honelako terrorismoaren aurkako politikek berma dezakete sekula gehiago ez dela gertatuko beste atentaturik? Tamalez, erantzuna ezezkoa da, argi eta garbi. Ez dago erabateko segurtasunik.

Ezin da bermatu prebentziorako eta erantzunerako estrategiarik hoberenak eta eraginkorrenak ezarri arren, nonbait, aste batzuetan Internet bidez edo manipulazailer baten eraginez erradikalizatutako bi gaspe ez direnik izango gauza auto bat edo aiztoa erabiltzeko jendea hiltzeko.

Politika eraginkorrek ezartzea har dezakegu xedetzat, baina ez dago estrategia hutsezinik. Huteszintasunik ez dagoela onartzea nahitaetzko bigarren urratsa da bete ezin den itxaropenik ez sortzeko. Beraz, ezin da ziurtatu egiten den lanak huts egingo ez duenik, batez ere aurre egiten zaion errealitatea oso konplexua delako. Errealitatea ezagutzea, eta nolakoa den onartzea, oinarritzko premisak dira.

1.4. Gure gizarteen ahulguneak eta indarguneak identifikatzea

Dokumentu honetarako, bereizketa bat egin behar dugu premisa nagusiak identifikatzean: nazioarteko terrorismoak atentatu bortitzekin helburu espezifikokoak lortu nahi ditu, batetik, eta helburu estrategikoak, bestetik. Helburu espezifikokoak dira: min egitea, izua sortzea, gizartea zatitzea, egonkortasuna arraitzea, gizartea ahultzea, ahalik eta oihartzun eta eragin mediatiko handiena lortzea, finantzabideak erakartzea, erasotzaile gehiago errekrutatzea... Onartu beharra dago indarkeria-ekintza izugarriek helburu horiek guztiak lortzen dituztela, denbora laburrerako bada ere.

Helburu estrategikoak sakonagoak dira. Nazioarteko terrorismo honek pluralismoa hondatu nahi du, hots, gure elkarbizitzaren funtsa bera. Horren bidez bere proiektu politiko totalitarioa inposatu nahi du, jhuda erlijio-aitzakiatzat ipinita: teokrazia ortodoxoa. Terroristen helburu estrategikoa da denok batera bakean bizitzen ez uztea. Nahi dute gure aniztasunak zatiketarik ekar ditzala, zatiketa horiek ondoren liskar bihurtzea, eta azkenik indarkeria eta hondamendia hedatzea. Horixe uste dute dela gure gizarteak zartzeko erabil dezaketan ahulgunea, gure Akilesen orpoa.

Alessandro Baricco bere *Homero, Iliada* (2005, Anagrama) liburuaren epilogoan hausnarketa egiten du gerrak gizateriaren historian nagusitzeko izan duen euskarri nagusiaz. Gizakiarentzat, mendeetan zehar, gerra garrantzi handiko gertakaria izan dela dio. Eguneroko bizitza gogaikarria eta xede motzekoa zela, gerrak balio absolutuak eskaintzen zituen: ohorea, noblezia, ausardia, abertzaletasuna, heroismoa, eskuzabaltasuna, bizitza norbaitengatik edo zerbaitengatik emateko prestutasuna... Gerraren

aitzakia sublimazioa izan da. Bakeak ere, Bariccoren ustez, bere sublimazio etikoa behar du, mendeetan zehar “gerra noblea” ideiak eduki duen indar berekoa, alegia.

Antzeko zerbait gertatzen ari da gaur egun. Erlijioa aitzakiatzat hartzen duen nazioarteko terrorismoak legitimazio kolektiboa lortu nahi du balio absolutu batzuen sublimazioaren bitartez. Sublimazio erlijioso eta transzendentea da, helburutzat duena jarraitzaileei sinestaraztea egiten diren izugarrikeriak Alaren izenean egiten direla gerra santu batean; gerra horrek bi xede edukiko lituzke: Islamaren kontrakotzat jotzen dituzten herrialde musulmanetako erregimen politikoak eraitea eta Mendebaldeko zibilizazioa, gaitz absolututzat dutena, azpiratzea. Izan litekeen doilorkeriarik zitalena on absolutuaren eta gaitz absolutuaren arteko borrokaren aitzakiaz baliatuz justifikatzeko egindako saio ugarietan azkena baino ez da.

Bada, geure buruari galdetu behar diogu zein den gure sublimazio teorikoa mehatxu horri aurre egiteko. Zein den erreferentziatzat har dezakegun goren balioa, indarra emango diguna eta nazioarteko terrorismoak erdietsi nahi duen hondamendia eragotziko duena. Eusko Jaurlaritzaren erantzuna da gure erreferentzia-ardatza, gure funtsezko indargunea, erlijio eta kultura asko biltzen dituen elkarbizitza-esparru baten sublimazio etikoa dela, oinarritzat gizakiaren duintasuna, giza eskubideak eta, batik bat, pluralismoa errespetatzea dauzkan esparrua, alegia.

Goren-gorenean ezarri behar dugu funtsezko ideia hau: *elkarrekin eta bakean bizitzea*. Erabaki irmoa hartu dugu elkarrekin eta bakean bizitzeko. Erlijioa eta jihada aitzakiatzat hartzen dituen nazioarteko terrorismoaren helburua indarrez gailentzea da, gure proiektu askotarikoa hautsiz eta gure arteko gatazkak eta indarkeria piztuz. Horregatik, haren aliatu nagusia islamofobia da, harri-garria badirudi ere.

Elkarrekin eta bakean bizitzeko erabaki irmoa nazioarteko terrorismoaren asmoak galarazten dituen babesa da. Terrorismoak kolpatu nahi gaituen arloan bertan bil ditzakegu geure indarrak, eta horixe egin behar dugu. Bakearen, justiziaren eta gizakiaren duintasunaren eta horren askotariko adierazpenen aldeko konpromiso etikoa, gure lehentasun gorenera sublimatuta, kemena ematen digun babesa da. Erabaki hori erlijioaz eta politikaz harago heltzen da.

Apustu eraginkorra da pluralismoan oinarritutako bizi-proiektua defendatzea, sustatzea eta partekatzea. Elkarrekin eta bakean bizitzeko erabakia mehatxu larri baten aurreko defentsa-estrategia baino zerbait gehiago da. XXI. mendean gizateriak dituen beharrezkoak asetzeko gauza den aurrerapen sozial eta politikoaren aldeko erronka batean txertatzen da.

Javier Gomák oraintsu adierazi duen bezala *Got Down*-en (2014-03-03), XIX. eta XX. mendeetako aurrerakuntzarik handiena “askatasun indibiduala zabaltzea” izan da. Eta horri gehitzen dio gaur egun garrantzitsua ez dela aske izatea, besterik gabe, baizik eta “aske izatea denok batera”. Eta horrek ondorio hau dakar: “jarrera positiboarekin onartzea askatasunak badauzkala muga batzuk”.

“Aske izatea denok batera” eta “bakean bizitzea” (*“Euskadi: bien común, auzolana”*) adierazpideek funtsezko premisa bat islatzen dute. Eusko Jaurlaritzak nazioarteko terrorismoari aurre egiteko eta bakea, bizikidetzeta eta giza eskubideak (maila guztietan) bultzatzeko ezartzen dituen politika publikoak antolatzen eta egituratzen dituen ardatz nagusiaren osagaiak dira. Premisa hau dokumentu honen zeharkako ardatza da..

2. Erronka estrategikoa

Eusko Jaurlaritzak erlijioa aitzakiatzat hartzen duen nazioarteko terrorismoaren mehatxuaren aurrean jarduteko daukan estrategian kontuan eduki da badirela muga batzuk (eskumeneko lurralde-esparrua), arazoa oso konplexua dela, prebentziorako eta erantzunerako estrategiek huts egin dezaketela eta gure gizartearen ahulguneak eta indargune nagusiak ezagunak direla.

Mugak eta aurrebaldintzak gogoan hartuta, estrategia honen funtsezko gakoa gure indargune nagusia garatzea da: aniztasunaren estrategikotasuna. Gako hori honako eremu hauetan islatu behar da: integrazio sozial, politiko eta ekonomikoa, gizarteko kultura eta erlijio guztien artean; polizia-erantzuna; erradikalizazio biolentoaren prebentzioa (gizartean eta hezkuntzan); Eusko Jaurlaritzaren nazioarteko jarrera eta ekarpena.

Euskadiko komunitate islamikoak euskal gizartearen osagai dira. Gure gizartea denetarikoa dela erakusten dute. Elkarrengana bilduta egiten diogu aurre mehatxu honi, denok ukitzen gaituelako eta elkarrekin eta bakean bizi nahi dugulako, hau da, elkarrekin bizi nahi dugulako aske. Gizarte bereko herritarrak gara denok. Hauxe da abiapuntu nagusia. Hauxe da Jarduera Plan hau eta bertan ezartzen den estrategia erakitzeke erabili den paradigma.

Beraz, Eusko Jaurlaritzak erlijioa aitzakiatzat hartzen duen nazioarteko terrorismoaren mehatxuaren aurrean daukan erronka estrategikoa da ahalik eta lankidetzaz handiena lortzea honako bi norabide hauetan:

- barrura begira, Euskadiko komunitate islamikoekin lankidetzaz aritzea bultzatzea;
- kanpora begira, polizia-koordinazioa eta nazioarteko koordinazioa sustatzea eremu guztietan.

Erronka estrategiko horren definizioaren oinarria uste sendo hau da: bi lankidetzaz ardatz horiek (barrurakoa eta kanporakoa) uztartzea dela erlijioa aitzakiatzat hartzen duen terrorismoari aurre egiteko lana ahalik eta eraginkorrena izateko modurik onena.

3. Helburuak

Premisa horiek eta lehen azaldutako zeharkako erronka estrategikoa oinarritzat hartuta, Jarduera Plan honek helburu nagusi hauek dauzka:

3.1. Helburu orokorrak

- Gure gizarteko kideen erabateko integrazioa babestea eta bultzatzea, kohesioa, elkarbizitza eta aniztasunaren errespetua hobetzeko.
- Erljioa aitzakiatzat hartzen duen nazioarteko terrorismoaren aurrean izan litekeen babesik handiena ezartzea.

3.2. Helburu espezifikoak

- Euskadiko komunitate islamikoekin akordio estrategikoak egiteko programa sustatzea; akordioen xedeak gizarte integrazioa eta jihada aitzakiatzat hartzen duen nazioarteko terrorismoaren kontrako polizia-lana eta prebentzioa izango dira.
- Polizia- eta inteligentzia-lanak koordinatzea prebentzioaren, ikerketaren, informazioaren eta interbentzioaren arloetan, bai Estatuan, bai Europan, bai nazioartean.
- Erradikalizazio biolentoaren prebentzioaren arloan (gizartean eta hezkuntzan) lan egiteko plana prestatzea.
- Nazioarteko terrorismoaren aurka nazioartean egiten diren ahaleginetan laguntzea, bai eta politika diplomatikoekin eta prebentzio-politikekin eta lankidetzako eta laguntza humanitarioko politikekin ere.

4. Irizpideak

Eusko Jaurlaritzak arlo honetan jarduteko ezarri duen esparrua hainbat irizpide gidarrik finkatzen dute (irizpideok jardunaren definizioa osatzen dute).

4.1. Oinarrizko eskubideen eta askatasunen esparrua

Plan hau lotuta dago aniztasunaren errespetua, adierazpen-askatasuna eta kontzientzia-askatasuna oinarritzat dituen funtsezko eskubideen eta askatasunen esparruarekin. Esparru horren helburua, hain zuzen, elkarbizitza integratuko gizarte ireki eta toleranteak eraikitzea da.

4.2. Erlijio-askatasunerako eskubidea

Plan honek bere gain hartzen du erlijio-askatasunerako oinarritzko eskubidea eta bere alde egiten du. Espainiako Konstituzioaren 16. artikuluan ezarrita dago eskubide hori, eta Erlijio-askatasunaren 7/1980 Lege Organikoan dago garatuta. Konpromiso horrek berekin dakar erlijioa aitzakiatzat hartzen duen indarkeria terroristaren aurka eta haren apologia edo goramenaren aurka borrokatzea, bai eta islamo-fobia, xenofobia eta arrazakeria mota guztien aurka ere.

4.3. Arau-esparrua eta nazioarteko estandarrak

Plan hau kudeatzeko irizpide gidaria honako hauei lotzea izango da: indarreko arau-esparruari, nazioarteko zuzenbidera ondoena moldatzen diren erabakiei eta Nazio Batuen gidalerroei.

4.4. Adostea

Plan hau bultzatzeko eta garatzeko asmoarekin, Eusko Jaurlaritzak ahaleginak egingo ditu zeharkako adostasunak lortzeko, gure gizarteko arlo guztietan (politika, erakundeak, erlijioak...) nagusi den aniztasuna islatze aldera.

4.5. Genero-berdintasuna

Plan honetan generoa oinarritzko irizpide gidaria da. Eskubide-berdintasunaren printzipioaren defentsa beti edukiko da kontuan Plan hau garatzeko eta bertan ezartzen diren ekintzak egiteko.

4.6. Parte hartzea eta elkarlana

Planeko ekintzak gauzatzen direnean herritarrek parte hartzeko bideak ezarriko dira, beste erakunde batzuekin lankidetzan aritzea sustatuko da, eta Eusko Jaurlaritzako sailek elkarrekin lan egitea bultzatuko da.

4.7. Jardunaren ardatzak

Jarduera Plan honetako lanen programan lau jardun-ardatz ezartzen dira. Ardatz horietako ekintzak proiektuen bidez gauzatuko dira. Gainera, Planak hainbat eranskin edukiko ditu. Lau ardatz horiek dokumentu honen bigarren atalean azaltzen dira; hauexek dira:

- Euskadi: gizartearen kohesioa eta kulturen eta erlijioen integrazioa.
- Segurtasuna eta polizia-lanak (prebentzioa eta erantzuna).
- Prebentzioa gizartean eta hezkuntzan erradikalizazio biolentoa ez gertatzeko.
- Jarrera politikoa, EAEn eta nazioartean.

Eusko Jaurlaritzak sailarteko lantaldea sortuko du; talde horren helburua Jarduera Plan honen kudeaketa suspertzea eta bultzatzea izango da, lanak koordinatuta eta ikuspegi orokorrarekin.

5. Euskadiko komunitate islamikoekin akordio estrategikoak egiteko programa

Gurera etorrira, Eusko Jaurlaritzak Jarduera Plan honetan bere gain hartzen duen zeharkako erronka estrategikoari heltzeko ezinbestekoa da Euskadiko komunitate islamikoekin lan egitea. Eskuz esku egin behar dugu, bai erlijioa eta jihada aitzakiatzat hartzen dituen terrorismoaren aurrean, bai denetarikoa xenofobia, islamofobia eta arrazakeria guztien aurrean.

Erronka horri helduko badiogu, apustu handia egin beharko dugu: elkarlanerako gizarte-azpiegitura bat sortu beharko dugu. Elkarrekin lan egitea da estrategiarik eraginkorrena segurtasuna bermatzeko eta integrazioa lortzeko. Horrela, gure gizartearen indargune nagusia babestu eta finkatuko dugu: elkarrekin eta bakean bizitzea.

Plan honen esparru orokorraren eta strategiaren barruan, Eusko Jaurlaritzak uste du gutxienez sei adostasun-proposamen sartu behar direla Euskadiko komunitate islamikoekin lankidetzan egin behar diren akordio estrategikoen lehen programan.

Jakina, proposamen hauek irekita daude eta hobetu eta osatu egin daitezke, bai Legebiltzarreko eztabaidetan eta gizarte-agenteekin hitz eginez, bai Euskadiko komunitate islamikoekin berekin lan eginez. Eremuka sailkatu ditugu; hona:

Eremua	Akordio-proposamenak
Kohesioa eta gizarte-integrazioa	1. Euskadiko komunitate islamikoekin elkarlanerako aholku-batzordea sortzea. 2. Euskadiko Erlijioen Kontseilua sortzea.
Segurtasuna	3. Erradikalizazio biolentoaren identifikazio goiztiarrerako foroa sortzea. 4. Adierazpena terrorismoari aurre egiteko ahalik eta ondoen koordinatzeko, polizia-lana ahalik eta eraginkorrena izateko eta ahalik eta jenderik gehien mobilizatzeko strategiaren alde.
Prebentzioa gizartearen eta hezkuntzan	5. Gizalegez akordioa erlijioen eremura hedatzea. 6. Gazteen eta baterako balioen sarea sortzea.

Proposatzen diren sei akordio hauen edukia dokumentu honen bigarren atalean laburbilduko da. Jardun-esparru bakoitzean ekintza osagarriak gehituko zaizkie akordio-proposamen horiei.

Bigarren atala

Lan- programa

Lan-plangintza honen lau ardatzetako bakoitzean bi atal daude: oinarriak eta jardun-ildoak. *Oinarriak* dira eremu bakoitzean jarduteko abiaburu kontzeptualak. Jarduera-ildoetan beste bereizketa bat egin da: batetik eremu bakoitzeko *oinarri-akordioak* daude eta bestetik akordio horiek gauzatzeko egingo diren proiektuak. Gainera, proiektu bakoitzean ekintza nagusiak xehatuko dira.

I. Jardunaren lehen ardatza

Euskadi: gizartearen
kohesioa eta kulturen
eta erlijioen integrazioa

I.1. Oinarriak

2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planaren bigarren ataleko testu batzuetan bizikidetzaren eta giza eskubideen inguruko hainbat gairen oinarriak eta abiaburuak zehazten dira. Horietako bat da Lehendakariak 2015eko martxoaren 20an, Lehendakartzaren egoitzan, egin zen erlijio arteko jardunaldi batean egin zuen adierazpena. Hauxe izan zen izenburua: “Erljioen eta kulturen arteko bizikidetzaren aurrean, aniztasunaren balioak”. Orduan esana guztiz baliagarria da egungo egoerarako; adierazpen horrek lehen jardun-ardatz honen oinarriak zehazten ditu.

I.1.1. Aniztasuna

Gizarte moderno eta garatu guztiak gizarte desberdin eta anitzak dira. Askatasunaren ondorio naturala da aniztasuna. Librea ez den herrialde bat bakarrik izan daiteke homogenea eta berdina.

Kultura-, erlijio-, hizkuntza- eta etnia-aniztasuna edo beste edozein motatako aniztasuna askatasunaren eta herritarren osasunaren sinonimoa da. Oparotasunaren sinonimoa ere bada. Mendealdeko gizarte oparoenak gizarte anitz eta berritzaileak dira, baita kulturaren eta erlijioaren arloan ere.

Euskadi gizarte anitz eta konplexua izan da beti. Gero eta nortasun eta aniztasun gehiago dago gure gizartean eta hori aberastasunaren, aukeren, lehiakortasunaren eta berrikuntzaren seinale da.

I.1.2. Bizikidetzak

Europako gizarterik aurreratuenak –euskal gizartea, tartean– kulturen eta erlijioen arteko bizikidetzarako espazio politikoak dira gaur egun. Desberdintasunak eta nortasunen aniztasuna errespetuz barneatzea erronka bat da, baina aukera-iturria da aldi berean.

Bizikidetzak anitz eta harmoniatzurako helburua irmoak diren printzipio etikoak eta gure gizartea eratu duten balio demokratikoak oinarri hartuta bakarrik lor daiteke.

I.1.3. Giza eskubideak

Giza eskubideekiko eta pertsonen duintasunarekiko errespetua, arraza, generoa, sinesmena edo beste edozein baldintza pertsonal edo sozial bereizi gabe, gure printzipio politikorik oinarrituak dira.

Pertsonen duintasunaren eta beren bizitzaren eta kontzientzia-askatasunaren balio gorenak terrorismoa, indarkeria edo giza eskubideak urratzeko beste modu baten erabilera edo justifikazioa guztiz gaitzestera garamatza, ustezko aitzakia politikoa, soziala, kultural edo erlijiosoa edozein delarik ere.

Mundu mailan giza eskubideei buruzko nazioarteko itun eta hitzarmen guztietan aitortutako giza eskubideetako bat da erlijioa aukeratzeko askatasuna. Askatasun horrek barne hartzen du askatasun osoz edozein erlijio praktikatzeko eskubidea, bakarrik zein taldean, eta baita inongo erlijio edo sinesmenik ez praktikatzeko eskubidea ere.

Aukera biak dira legezkoak gizarte demokratiko batean. Pertsona guztiek izan behar dute aukera bat edo bestea hautatzeko eta jendaurrean erakusteko askatasuna, muga bakarrik gainerako pertsonen eskubideekiko eta ordena publiko demokratikoarekiko errespetutik eratorritakoak izanik.

Botere publikoek hori guztia posible izateko baldintza egokiak sustatu behar dituzte eta pertsona bati zein taldeei eskubide horiek erabiltzen uzten ez dien oztopo oro desagerrarazi behar dute.

I.1.4. Biktimak

Pertsona guztien giza eskubideen aldeko defentsa elkartasunari eta giza eskubideen urraketen biktimetik enpatiari lotuta dago oinarri-oinarrian. Indarkeria mota oro da gaitzesgarria, biktimei konponbiderik gabeko min bidegabea eragiten dielako.

Gizarte demokratiko bat biktimen alde egon behar da beti. Berebizikoa litzateke sentiberatasun horri eustea, biktimek egia jakiteko, justizia egiteko eta ordaina emateko duten eskubidea erabili ahal izateko. Eta bereziki, biktima gehiago eragitea ekiditeko, bide demokratiko guztiak erabiliz.

I.1.5. Kontrabalioak

Azken urteotan Europako beste gizarte batzuetan bizi izandako gertaera bereziek bi kontrabalio utzi dituzte agerian eta guk aurre egin behar diegu. Alde batetik, ustez erlijioak eragindako indarkeriazko fanatismoa; bestetik, arrazakeria, erlijio talde jakin batzuekiko jazarpena edo diskriminazioa eta bereziki, islamofobia.

Biak doaz giza eskubideen aurka, ustez etnikoa edo erlijiosoa den etiketa baten balioa jartzen baitute pertsona guztien giza duintasunaren gainetik. Kontrabalio horietan, aurreiritzia, ezjakintasuna eta oldar-kortasuna jartzen dira arrazoimenaren eta gizatasunaren gainetik.

I.1.6. Balioak

Printzipio etiko eta demokratikoekin batera, balioak dira kontrabalio horiei aurre egiteko eta bizikide-zak ekarritako erronkan aurrera egiteko tresnak. Hiru balio edo helburu azpimarratu beharko genituzke ahalegin horretan: segurtasuna, elkartasuna eta hezkuntza.

I.1.6.1. Segurtasuna

Europako eta nazioarteko gobernu eta instituzioen egitekoa da segurtasunaren arloko neurriak koordinatzea. Neurri horiek, giza eskubideekiko eta oinarrizko askatasunekiko errespetua oinarri hartuta, indarkeria, terrorismoa edo pertsona edo taldeen pertsekuzioa prebenitu eta ekiditeko balio beharko lukete. Askatasuna eta segurtasuna ez daude kontrajarrita; aitzitik, balio bakar bat osatzen dute eta horrez gain, gizarte demokratiko eta aurreratua eraikitzeke tresna bakarra osatzen dute.

I.1.6.2. Elkartasuna

Gizarteak eta erakunde publikoak berdintasunean eta elkartasunean oinarrituta dauden eta integratzaileak, kohesioa eta justizia xede dituzten politika publikoak bultzatu behar ditugu. Politika publiko horiek hezkuntzaren, osasunaren edo oinarrizko gizarte-prestazioen unibertsaltasunaren alde egin behar dute irmo, eskubideen, betebeharren eta aukeren berdintasuna ahalbidetzen duen gizarte kohesionatu bat izan dezagun. Elkartasuna berebizikoa da gizartea inklusiboa eta anitza izan dadin –bai kulturaren aldetik eta bai erlijioaren aldetik–, baina baita gizartea eraginkorragoa izan dadin ere. Gizarte eraginkorragoa diogunean, aniztasun horrek eskaintzen dizkigun baliabideak areagotzen dituela eta epe luzera errentagarriagoa eta lehiakorragoa izan daitekeela esan nahi dugu.

I.1.6.2. Hezkuntza

Baliorik estrategikoena gizartearen hezkuntzarena eta prestakuntzarena da. Aniztasuna kontuan hartzen duten bizikidetzaren eta integrazioaren aldeko hezkuntza, giza duintasunarekiko errespetuari lehentasuna ematean oinarrituta dagoena. Proiektu erlijioso, moral edo ideologiko bakar bat ere ezin da oinarritu giza eskubideen aurkako erasoan, eta ezin du eraso hori justifikatu. Pertsona ororen giza duintasuna pertsona horren etiketa etniko, erlijioso edo politikoa baino garrantzitsuagoa da. Gure hezkuntza-proiektua funtsezkoa den ideia horren inguruan eta aurrera egin nahi duen gizarte aske eta demokratiko ororen oinarri den sinesmen-askatasunaren inguruan egituratu behar da.

I.1.7. Konpromisoa

Eusko Jaurlaritzak pertsonen konpromisoa berretsi du, eta baita Euskadiko aniztasun erlijiosoari eta sinesmen desberdineko pertsonen arteko –eta horien eta sinestunak ez direnen arteko– bizikidetzaren harmoniatuari eman beharreko babesa ere.

Horixe da Eusko Jaurlaritzaren jarrera esparru honetan. Aipatu ditugun printzipio etikoetan eta balio demokratiko horietan oinarritzen dira Jaurlaritzaren segurtasunerako, elkartasunerako, hezkuntzarako eta

bizikidetzarako politika publikoak. Herritar guztiek dute beren sinesmenengatik edo erlijio bateko kide izan zein ez izateagatik diskriminaziorik ez jasateko eskubidea, eta baita beren kontzientzia-askatasuna baliatzekoa ere, muga bakarra gainerako pertsonen eskubideekiko errespetuak markatutakoa izanik.

1.1.8. Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plana eta Euskadiko erlijio aniztasunaren kudeaketa positiboari buruzko txostena

Konpromiso hori bi testu hauetan islatzen da: Euskadiko erlijio aniztasunaren kudeaketa positiboari buruzko txostena (2015eko abendua) eta 2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plana. Bi-biak funtsezko erreferentziak dira gizartearen kohesioa eta erlijioen eta kulturen elkarbizitza oinarri dituen jardun-ardatz honetan.

1.2. Jardun-ildoak

Azaldutako oinarriak abiaburutzat hartuta, gizartearen kohesioaren eta erlijioen integrazioaren arloetan jarduteko esparruan bi ildo nagusi ezartzen dira: batetik, kohesioaren eta integrazioaren helburuak bultzatzen dituzten bi oinarri-akordioak; bestetik, akordio horiek gauzatzeko egingo diren proiektuak.

1.2.1. Oinarri-akordioak

1. akordioa. Euskadiko komunitate islamikoekin elkarlanerako aholku-batzordea sortzea

Euskadiko komunitate islamikoei aurkeztea Euskadiko komunitate islamikoekin elkarlanerako aholku-batzordea sortzeko proposamena. Batzorde horren egitekoak izango dira Euskadiko musulmanen egoeraren berri ematea Erkidegoko erakundeei eta komunitate islamikoaren eta EAEko erakundeen arteko lankidetzarako bideak ezartzea. Bi alderdiak bat datoz batzordearen lanaren oinarria zein izan behar duen finkatzerakoan: Euskadin islam tolerantzia, irekia eta erlijioa aitzakiatzat hartzen duen terrorismoaren legitimazioaren kontrakoa sustatzea.

Batzordean Euskadiko komunitate islamikoen eta EAEko erakunde nagusien ordezkariak bilduko dira. Eusko Jaurlaritzak batzordearen helburuak, egitekoak, kideak eta funtzionamendua zehaztuko ditu lehen proposamen-dokumentuan. Dokumentu hori oinarria izango da aholku-batzorde hori sortzeko beharrezkoak diren elkarrizketa eta akordioa gerta daitezen.

2. akordioa. Euskadiko Erlijioen Kontseilua sortzea

Euskadiko komunitate islamikoekin elkarlanerako aholku-batzordeari eta EAEko gainerako erlijioen ordezkariari aurkeztea Euskadiko Erlijioen Kontseilua sortzeko proposamena. Kontseilu horretan Euskadiko gizartearen argiro errotuta dauden erlijioek edukiko dute ordezkariak. Kontseiluaren helburua erlijioen eta kulturen elkarbizitza babestea eta bultzatzea da, oinarritzat hartuta erlijio-aniztasunari eta erlijio guztien eskubideei eta betebeharreri zor zaien errespetua.

Kontseilu hau lehentasunezko esparrua izango da elkarbizitza xede duen erlijioen arteko elkarrizketarako. Haren egiteko nagusietako bat erlijioa aitzakiatzat hartzen duten terrorismo-ekintza guztien aurrean eta xenofobia, islamofobia eta arrazakeria adierazpen guztien aurrean erantzuteko erreferente modura jokatzeko izango da. Eusko Jaurlaritzak kontseiluaren helburuak, egitekoak, kideak eta funtzionamendua zehaztuko ditu lehen proposamen-dokumentuan. Dokumentu hori oinarria izango da Kontseilua sortzeko beharrezkoak diren elkarrizketa eta akordioa gerta daitezen.

1.2.2. Proiektuak

Lehen ardatzaren xedea askotariko herritarrak elkarrekin bizitzeko estrategia ezartzea da. Plan honen erronka estrategiko nagusia gauzatzeko saiatzeko da: “Aske izatea denok batera”, “elkarrekin eta bakean bizitzea”. Oinarri honen gainean hiru proiektu eratu dira: gizarte-kohesioa; kulturen eta erlijioen integrazioa; giza eskubideen kultura.

1. proiektua. Gizarte-kohesioa

Proiektu honen xedea da gizarte-kohesioaren baterako helburuaren inguruko politika, erakunde eta baliabide propioak harmonizatzea, kultura eta erlijioa ere aintzat hartuz. Proiektu honetan honako ekintza hauek antolatu dira:

- **Gizarte-politiken unibertsaltasuna.** Lehen ekintza zeharkakoa da; honetan datza: Eusko Jaurlaritzak osasunean, hezkuntzan, mendekotasunaren arretan eta oinarritzko gizarte-prestazioetan ezartzen dituen politika publikoak iraunaraztea, zaintzea eta babestea. Konpromiso honen funtsa uste sendo hau da: denok eskubide, betebeharrak eta aukera berak edukitzea da biderik hobereena gizarte-kohesioa eta kulturen eta erlijioen integrazioa bultzatzeko.
- **Sentsibilizazio- eta hedapen-jarduketak sustatzea.** Eusko Jaurlaritzak gizarte-politiken inguruko sentsibilizaziorako jarduketak eta haien berri hedatzeko jarduketak egingo ditu edo beste batzuen lagunduko die. Jarduketa honek bi helburu dauka: batetik, diferenteak direnei buruzko aurreiritziak, esamesak eta estereotipoak ezabatzea; bestetik, kultura edo erlijio desberdinetako pertsona, familia eta taldeak elkarrekin ondo bizitzeko harreman-eredu positiboak bultzatzea.
- **Sinergia erakunde espezializatuekin.** Kohesioari eta integrazioei dagokienez, Eusko Jaurlaritzak bi egiteko erantsiko dizkio Plan honen kudeaketaren ardura edukiko duen sailarteko organoari: Ikuspegi - Immigrazioaren Euskal Behatokiaren ikerketa-jarduera, azterlan espezifikoa egiteko, eta Biltzen - Integraziorako eta Kulturen arteko Bizikidetzarako Euskal Zerbitzuaren bitartekaritza eta prestakuntzako jarduerak, kulturen arteko bitartekaritza-lanak edo arlo horretako bitartekariak trebatzeko plan espezifikoa egiteko beharrezkotzat jotzen diren eremuetan.

2. proiektua. Erlijioen arteko elkarbizitza

- **Gurtza Aretoen Legea.** Eusko Jaurlaritzak Gurtza Aretoen Legearen izapideak eta onarpena bultzatuko ditu, aurreko legealdiko lege-proiektua oinarritzat hartuta. Lege-proiektu hura erlijio guztien ordezkariekin hitz egin eta adostasunetara iritsi ondoren idatzi zen (2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plana).
- **Elkarrizketen agenda.** Eusko Jaurlaritzak elkarrizketa eta baterako lanen agenda bat proposatuko du Euskadiko komunitate islamikoekin elkarlanerako aholku-batzordean. Agenda horren oinarritzat hartuko da Euskadiko erlijio aniztasunaren kudeaketa positiboari buruzko txosteneko 3. puntua (Proposamenak).
- **Mapa soziologikoa.** Eusko Jaurlaritzak erlijioen ezarpenaren mapa soziologikoa egingo du (2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plana).
- **Erregistro-liburua.** Eusko Jaurlaritzak erlijio-entitateen, gurtza-aretoen eta horien guztien erreferentziako pertsonen zerrenda edo erregistro-liburua egingo du (2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plana).

3. proiektua. Giza eskubideen kultura

- **Aniztasuna sustatzea.** Eusko Jaurlaritzak herritarren eta elkarten inplikazioa sustatuko du; horretarako, aniztasunaren sustapena sartuko du giza eskubideen diru-laguntzen deialdietan, eta arrazakeriaren eta gorroto-delituen prebentzioa ere bai (2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plana).
- **Erantzuteko protokoloa.** Eusko Jaurlaritzak erlijioa aitzakiatzat hartzen duten terrorismo-ekintza guztien aurrean eta indarkeria xenofobo, islamofobo eta arrazista guztien aurrean denok batera erantzuteko eta mobilizatzeko protokoloa onartzea proposatuko du Euskadiko komunitate islamikoekin elkarlanerako aholku-batzordean eta Euskadiko Erlijioen Kontseiluan (2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plana).

II. Jardunaren bigarren ardatza

Segurtasuna
eta polizia-lanak
(prebentzioa eta erantzuna)

II.1. Oinarriak

Duela hamarkada batzuetatik hona terrorismoa eten gabe agertu da Europako bizitza politikoa eta sozialean. Indarrean gorabeherak izan baditu ere, terrorismoak zuzenean mehatxatu izan ditu herritarren bizitza eta segurtasuna. Oraintsu nazioarteko terrorismoak Europa astindu du bere indarkeria-ekintzekin, eta horren ondorioz berariazko arau-esparrua ezarri da Estatuan zein nazioartean mehatxua prebenitzeko eta erasoei aurre egiteko.

Adibidez, 2005ean, “Europar Batasunaren estrategia terrorismoaren aurkako borrokarako” izeneko dokumentua argitaratu zen, eta Batasuneko kideek bere gain hartu zuten. Lehen urratsa izan zen. Estrategia horrek funtsezko lau oinarri dauzka: prebenitzea, babestea, jazartzea eta erantzutea. Helburua terrorismoaren mehatxuari, alderdi guztietan, erantzun globala, integrala eta proportziozkoa ematea da.

Lau oinarri horien bitartez terrorismoari sortzetik beretik egin nahi zaio aurre, inolako arriskurik gerta ez dadin, jomuga izan daitezkeen babesak hobetzeko, ikertzeko ahala sendotzeko, terrorista-taldeak deuseztatzeko eta, azkenik, gerta litezkeen eraso terroristen ondorioak kudeatzeko tresnak egokitzeko.

Beste alde batetik, azken urteotan Espainiako estatuak hainbat ekimen abiarazi ditu prebentzio-ekintzen planak ezartzeko, bai herritarren segurtasuna hobetzeko terrorismoaren mehatxuaren aurrean, bai gizarte-bizitzarako ezinbestekoak diren funtsezko zerbitzuak babesteko. Ekimen horien ondorioz, 2005. urtean, Madrilen 2004ko martxoaren 11n izan ziren atentatuen ondoren, Segurtasuneko Estatu Idazkaritzak Terrorismoaren Prebentzio eta Babeserako I. Plana onartu zuen.

Espainiako estatuak bere egin ditu Europar Batasunaren strategiaren oinarriak eta terrorismoaren aurkako borrokaren lau ildo estrategikoak finkatzeko erabili ditu, bai Nazioarteko Terrorismoaren eta Erradikalizazioaren aurkako Estrategia Integralean (2012), bai Nazio Segurtasunaren Estrategian (2013). Geroago, 2015eko urtarrilaren 30ean, Erradikalizazio Biolentoaren aurka Borrokatzeko Nazio Plan Estrategikoa onartu zen, eta hura osatzeko 3/2015 Jarraibidea eman zuen Segurtasuneko Estatu Idazkaritzak (horren bidez Terrorismoaren Prebentzio eta Babeserako Plana eguneratzen zen).

Halaber, Euskadi ere ez da gelditzen Europar Batasunaren printzipio eta balioetan oinarritutako segurtasun-eredutik kanpo: giza eskubideen eta oinarriko askatasunen errespetua, zuzenbide-estatua, demokrazia, elkarrizketa, tolerantzia, gardentasuna eta elkartasuna. Horiek guztiak, esan bezala, aintzat hartzen dira Ertzaintzaren Plan Estrategikoaren xedean, eta Segurtasun sailburuordearen 78. Jarraibidean eta haren balioen adierazpenean aipatzen dira.

Hauxe da Europar Batasunaren konpromiso estrategikoa:

Terrorismoaren aurka modu globalean borrokatzea, baina giza eskubideak errespetatzen direla eta, aldi berean, Europaren segurtasuna hobetzen dela, herritarrak askatasunean, seguru eta justiziarrekin bizi ahal izan daitezen.

Euskadik hori guztia aintzat hartzen du Ertzaintzaren Islamismo Erradikalaren aurkako Plan Estrategikoan.

II.2. Jardun-ildoak

Ertzaintzaren ekintza-estrategian bi jardun-ildo nagusi daude: akordioak eta proiektuak. Alde batetik, polizia-estrategiaren oinarri-akordioak daude, estrategia hori Jarduera Plan honetako beste hiru jardun-esparruekin lotzen dituztenak, zeharka. Bestetik, proiektuak ditugu.

II.2.1. Oinarri-akordioak

3. akordioa. Erradikalizazio-prozesuen identifikazio goiztiarrerako foroa

Euskadiko komunitate islamikoekin lankidetzan aritzeko aholku-batzordean aurkeztea erradikalizazio-prozesuen identifikazio goiztiarrerako eta prozesu horiei erantzun pedagogikoa emateko foroa sortzeko proposamena. Foro hori Ertzaintzak dinamizatuko du; Euskadiko komunitate islamikoetako kideak eta Eusko Jaurlaritzako hezkuntza-adituak ariko dira han. Foroaren xedea izango da lehentasunezko lan-esparruak (tutoretzapeko zentroak eta espetxeak, batez ere), erradikalizazio-adierazleak, erradikalizazio-agenteen profilak, arrisku-loturak eta ekintza pedagogikoetarako strategiak ezartzea. Akordio horren oinarriak Euskal Bilgune Islamiarrarekin egindako ekimena eta Gipuzkoako Foru Aldundiarekin batera abian jarritako programa pilotua izango dira.

4. akordioa. Adierazpena terrorismoari aurre egiteko ahalik eta ondoen koordinatzeko, polizia-lana ahalik eta eraginkorra izateko eta ahalik eta jenderik gehien mobilizatzeko estrategiaren alde

Euskadiko Erlijioen Kontseiluan proposamen bat aurkeztea terrorismoari aurre egiteko ahalik eta ondoen koordinatzeko, polizia-lana ahalik eta eraginkorra izateko eta ahalik eta jenderik gehien mobilizatzeko strategiaren aldeko adierazpena onartzeko eta erlijioa aitzakiatzat hartzen duten terrorismo-ekintza guztien aurrean eta xenofobia, islamofobia eta arrazakeria adierazpen guztien aurreko erantzunean erreferente modura aritzeko.

II.2.2. Proiektuak

Polizia-estrategiaren xehetasunez ezin da hitz egin, haren eraginkortasuna arriskuan jar liteke eta. Hala ere, Europar Batasunaren terrorismoaren aurkako borrokarako strategiaren oinarriak onartzen ditugunez gero, erlijioa aitzakiatzat hartzen duen nazioarteko terrorismoaren aurrean jarduteko Ertzaintzak egin duen planaren helburu nagusietako batzuk aipa ditzakegu.

4. proiektua. Prebenitzea

Inor terrorista ez bihurtzea da xedea. Estrategia honen funtsa erradikalizazioaren kontra borrokatzea da, arreta prozesu hori errazten duten inguruabarretan ipiniz. Horretarako, Europar Batasunak dio jomuga nagusiak honako hauek izan beharko lirakeela: desberdintasunak eta bereizkeria ezabatzea, kulturen arteko elkarrizketa sustatzea eta epe luzerako integrazioa bultzatzea. Prebentzioaren esparruan helburu hauek lortzeko lan egin behar du Ertzaintzak:

- Diagnostikoa.** Errealitatearen eta erlijioa aitzakiatzat hartzen duen erradikalizazioaren fenomenoaren diagnostikoa eguneratuta edukitzea.
- Prestakuntza.** Berariazko prestakuntza-prozesua ezartzea, fenomeno honekin lan egin behar duten ertzain guztiek beren egitekoen araberako ezagutza eduki dezaten.
- Lankidetzak.** Lankidetzan aritzea Euskadiko, Estatuko eta nazioarteko beste polizia-kidego batzuekin, bai eta segurtasun pribatuarekin ere, eta orain arteko lankidetzak areagotzea, informazioa, ezagutzak eta esperientziak trukatzeko eta baterako datu-baseak lantzeko.
- Trukea** Terroristen sorterrietako inteligentzia-zerbitzuekin eta haien jo-puntuak dauden herrialdeetakoekin harremanetan izatea eta harremanok gehitzea, informazioa elkarri emateko azkar eta modu seguruan.
- Detekzioa.** Erradikalizazio-adierazleak detektatzeko lanak egitea prozesu hori gerta daitekeen eremu guztietan, erradikalizazioa erabat gauzatu aurretik esku hartu ahal izateko.
- Gorroto-delituak.** Gorroto-delituaren prebentzioa eta haien kontrako borrokan lan egiten jarraitzea. Delitu horiek xenofobia, islamofobia eta arrazakeria modura ere agertzen dira, besteak beste.

5. proiektua. Babestea

Xedea herritarrak eta azpiegiturak babestea da, eta, horrez gainera, balizko erasoak gertatzeko arriskuak murriztea eta, atentaturen bat gertatuz gero, eragina ahalik eta gehien murriztea ere bai. Hori lortzeko honako helburu hauek erdietsi behar dira:

- Araudia.** Terrorismoaren mehatxuaren prebentziorako eta babeserako jarraibidea eten gabe egokitzea eta polizia-zerbitzu bakoitzari aktibatzen den arrisku-mailaren arabera esleitzea egitekoak eta eginkizunak.
- Balorazioa.** Euskadik jasaten duen terrorismo-mehatxua etengabe ebaluatzea.
- Identifikazioa.** Azpiegitura estrategikoak identifikatzen eta babesten jarraitzea, eta Espainiako Gobernuak Euskadiko egoeraz egiten duen analisisia Ertzaintzarenarekin osatzea.

6. proiektua. Jazartzea

Terrorismoaren aurka zuzenean esku hartzea da egitekoa. Helburu hauek ezartzen dira (ezin da xehetasunik eman, jakina):

·**Atxilotzea.** Terroristak jazartzea, ikertzea eta atxilotzea.

·**Neutralizatzea.** Terroristen finantza-iturriak eta gainerako laguntza-baliabide guztiak eragozte.

7. proiektua. Erantzutea

Atentatuak gertatzeko arriskua murriztu daiteke, baina guztiz ezabatu ez. Horregatik, prest eduki behar da eraso gertatzen denean erantzuteko modua. Hori lortzeko honako helburu hauek landuko dira (hauek ere ezin dira zehaztu, esan gabe doa):

·**Protokoloa.** Atentatu terroristen ondoren erantzuteko protokoloa eguneratuta edukitzea, jardun-prozedura eraginkorra izan dadin eta informazioa (operatiboa eta poliziala) beste polizia-zerbitzu batzuekin berehala koordinatu ahal izateko.

·**Biktimak.** Egunean edukitzea biktimganako elkartasunerako protokoloa, atentaturen bat gertatzen bada, Ertzaintzak biktimekin eta beren senitartekoekin profesionaltasunarekin ez ezik dotoretasunarekin ere joka dezan.

·**Informazioa ematea.** Baliabide egokiak prest edukitzea herritarrei gertatzen denaren berri emateko. Izan ere, herritarrei informazio zehatza eta egiazkoa eman behar zaie, kontuan edukita, aldi berean, ikerketaren beharrianak eta ezinbestekoa den zuhurtzia.

III. Jardunaren hirugarren ardatza

Prebentzioa gizartean
eta hezkuntzan erradikalizazio
biolentoa ez gertatzeko

III.1. Oinarriak

2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planaren bigarren atalean hezkuntza-balioei buruzko puntua dago, esparru honetarako ezin egokiagoa dena. Puntu horren edukia erradikalizazio biolentoaren prebentzioaren arloan (gizartean eta hezkuntzan) egin beharreko lanera moldatu da.

III.1.1. Erradikalizazio biolentoaren arrazoiak kontzientzia pertsonalean

Terrorismora edo gorroto-delitueta jo aurreko erradikalizazio biolentorako prozesuetan ohikoa da kontzientzia pertsonalean lehentasuna ematea ezaugarri etniko, erlijioso, politiko edo sozial bati, edo genero edo jatorri etiketa bati, giza duintasunaren balioaren aldean. Etiketa horietan aurreiritziak, ezjakintasuna eta oldarkortasuna arrazoimenari eta gizatasunari gailentzen zaizkie.

Bizikidetzaren hausteko modu berriak dira. Gizalegez Akordioaren hitzaurrean azaltzen den bezala, bizikidetzaren hausten duten arrazoi nagusia gizakiaren kontzientzian dogmatismoa, fatalismoa, manikeismoa edo sektarismoa nagusitzea da. Humus horretatik hartzen ditu erradikalizazio biolentoak behar dituen elikagai ideologikoak eta justifikazioak.

Lau paradigma horiek gizartearen kulturen eta norberaren pentsamoldean txertatuta egon daitezke, diskrezioz. Lauek ere ezaugarri komun bat dute: inposizioa, indarkeria, giza eskubideen urraketa edo etikoak ez diren bideak erabiltzea normalizatzen dituztela.

III.1.1.1. Dogmatismoa

Norbera guztiz zuzen dagoela eta egia osoaren jabe dela pentsatzea dakar. "Segurtasun" uste hau nahitaezkoa da etikoak ez diren bideak legitimatzeko eta bideok erabiltzera ausartzeko. Dogmatismoa norberaren mugen kontzientzia behar bezalakoa ez izatearen ondorioz sortzen eta hazten da.

III.1.1.2. Fatalismoa

Funtsean ikuspegi biktimista da, eta inposizioa ez beste aukerarik ez dagoela pentsarazten du. Indarkeriaren erabilera "beste aukerarik" ez dago" eta "besteek okerrago jokatzen dute" esanez justifikatzen da. Zailtasunen erdian dauden aukerak identifikatzeko ezintasuna du oinarrian.

III.1.1.3. Manikeismoa

Arazoak alde aurreko dikotomia batera murrizten ditu, eta horrela kontzientziari jarraikiz hautatzeko ardura eragozten du. Demagogia arriskutsua da: bidea zabaltzen die "denak balio du" moduko adierazpenei eta, gainera, aurkaria "etsai" bihurtzen du. Manikeismoa kontzientzia etikoan gutxi sakontzen denean zabaltzen da.

III.1.1.4. Sektarismoa

Giza eskubideei baino balio handiagoa ematen zaion ideia baten defentsa kolektibo eta zorrotzegia da. Bestea etiketa soil bihurtzen du. Gizatasuna galtzea ekartzen du, eta batzuetan are ergeltzea ere. Giza duintasunaren balio gorena behar bezala barneratuta ez edukitzean oinarritzen da.

Gizartearen eta hezkuntzaren ikuspuntutik, erradikalizazio biolentoaren prebentzioak zuzeneko lotura dauka bizikidetzaren apurtzen duten lau arrazoi horiei ematen zaion erantzunarekin. Hezkuntza da balio demokratiko nagusia, eta estrategikoena ere bai, seguruenik. Beharrezkoa da giza eskubideen errespetua oinarritzat hartzen duen bizikidetzarako kultura eta hezkuntza sustatzea.

III.1.2. Prebentzioa (gizartekoa eta hezkuntzako) kontzientzia pertsonalean

Erradikalizazio biolentoa gertatzen denean (dela erlijioa aitzakiatzat hartzen duena zein xenofobiari, islamofobiari, arrazakeriari edo beste arrazoi bati lotuta), prebentzioaren arloko erantzuna hezkuntza izan behar da: elkarrekin bizitzen eta denetarikoa herritarren artean integratzen irakastea. Bizikidetzaren balioetan hezi behar dira herritarrak, honako mezu hau oinarritzat hartuta: ez dago giza duintasunaren errespetua baino gauza garrantzitsuagorik.

Denok gara gizartearen eta hezkuntzaren eragileak. Bizikidetzaren haustean duten lau arrazoi horiei, gorroto-delituak lotuta daudenei, hezkuntzaren arloko erantzuna eman behar zaie, Gizalegez akordioan ezartzen dena urrunago eramanez:

III.1.2.1. Mugen pedagogia

Elkarrekin bizitzea norberaren ikuspegiari beti zerbait falta zaiola onartzea da. Ulertu behar dugu inork ez duela inoiz arrazoi osoa, inork ezin duela dena egin, eta ez dagoela modurik egia osoaren jabe izateko. Hezkuntzaren ikuspuntutik, errealitatearen ezinbesteko manu hori ulertuko badugu, gizakion mugak onartzeko heziketa-esperientzia bultzatu behar da. Esperientzia horrek dogmatismotik babesten gaitu eta elkarrizketa eta indarkeriarik eza sustatzen ditu.

III.1.2.2. Balio positiboaren pedagogia

Elkarrekin bizitzea zailtasunen artean aukerei heltzen ikastea da. Horretarako funtsezkoa da balio positiboaren heziketa-esperientzia sustatzea. Esperientzia horri esker ikas daiteke beti daudela etsipena eta etikoak ez diren bideetara jotzea baino aukera hobekak. Balio positiboaren heziketak fatalismoa eragozten du eta aniztasuna sustatzen du.

III.1.2.3. Kontzientzia etikoaren pedagogia

Elkarrekin bizitzea da egoera guztietan norberaren ardura etikoari eustea. Horrek berekin dakar norberaren kontzientzia etikoan sakontzeko heziketa-esperientzia sustatzea. Ez gara dogmatismo, amorrurik, oldarkortasun, beldur eta norberekoikeria bulkada hutsak; aitzitik, hori baino gehiago gara, arrazoibideak baititugu eta zentzu etikoaz hautatzeko gauza baikara. Kontzientzia etikoaren heziketa-esperientziak manikeismoa eragozten du eta elkartasuna sustatzen du.

III.1.2.4. Giza duintasunaren pedagogia

Bizikidetzaren giza duintasunaren errespetua balio gorena dela ulertzea. Halaber, giza duintasunaren eta giza eskubideen heziketa-esperientzia sustatzea ere bada. Gizaki guztiok merezi dugu errespetua, eta denok daukagu eskubideak. Pertsonak etiketa eta norbanako murrizketa guztiak baino gehiago dira. Horren jakitun izatea erabakigarria da bizikidetzaren zibilizatu lortzeko. Giza duintasunaren heziketa-esperientziak indarkeriara jotzea eragozten du eta giza eskubideen errespetua sustatzen du.

Ikuspegi estrategikotik begiratuta eta etorkizunean gizarte integratu bat lortzeko, beharrezkoa da bakearen eta bizikidetzaren aldeko kultura sustatzea, aipatu berri ditugun balioen tankerakoak lantzen dituen pedagogia unibertsala barne hartzen duten gizartearen eta hezkuntzaren arloetako proiektuen bitartez.

Hezkuntzaren aldeko apusturik gabe, bakearen eta bizikidetzaren aldeko kulturarik gabe, gizarterako eta kohesiorako politikarik gabe eta epe ertain eta luzerako balioetan inbertitu gabe zaila izango da bizikidetzari agertzen ari zaizkion erronkei erantzun estrategiko eta globala ematea.

III.1.3. Gizalegez Akordioaren proposamena

Gizalegez Akordioan laburbilduta jasotzen da aurreko bi puntuetan ezartzen dena. Akordio hori hezkuntza arloko ia eragile guztiek sinatu zuten 2013ko urriaren 1ean, Donostiako Kursoal Jauregian, egin zen ekitaldi batean. Hona hemen edukia:

Bake-kulturaren sustapenak eta gatazka suntsitzailen, giza eskubideen urraketan eta mota guztietako indarkeria-fenomenoen prebentzioak lotura zuzena dute bizikidetzaren urraketaren honako lau arrazoi hauei ematen zaien erantzunarekin: dogmatismoa, fatalismoa, manikeismoa eta sektarismoa. Prebentziozko erantzun hori eratzearen, gizartearen eta hezkuntzaren arloko konpromiso bat garatzea adostu dugu, lau hezkuntza-oinarri alternatiboren bitartez:

- Bizikidetzaren zera da, gure ikuspegia beti osatugabea dela onartzea. Mugen esperientzia hezigarriak dogmatismoari aurrea hartzen dio eta elkarrizketa eta indarkeriarik eza sustatzen ditu.
- Batuketa. Elkarrekin bizitzea zailtasunen artean aukerei heltzen ikastea da. Balio positiboaren heziketak fatalismoa eragozten du eta aniztasuna sustatzen du.
- Zatiketa. Elkarrekin bizitzea da egoera guztietan norberaren ardura etikoari eustea. Kontzientzia etikoaren esperientzia hezigarriak manikeismoari aurrea hartzen dio eta enpatia eta elkartasuna sustatzen ditu.

·Biderketa. Bizikidetzaren da giza duintasunaren errespetua balio gorena dela ulertzea. Giza duintasunaren heziketa-esperientziak indarkeriara jotzea eragozten du eta giza eskubideen errespetua sustatzen du.

Aurrera begira eta gure helburuak indarkeriaren prebentzioa, giza eskubideen babes unibertsala eta gizartearen elkartzeko bizikidetzaren eta bakearen kultura direla kontuan izanik, gizartearen eta hezkuntzaren arloko zeharkako proiektu integrala sustatzeko konpromisoa hartzen dugu, betiere lau oinarri etiko horiei buruzko adostasuna abiapuntu modura hartuta. Hainbat eremutatik modu osagarria sustatzea proposatzen dugu, modu sinple, sortzaile, libre eta askotarikoan.

III.1.4. 2017-2020 Giza Eskubideen, Bizikidetzaren eta Lankidetzaren Hezkuntza-programa Osagarria

2017ko maiatzaren 22an Eusko Jaurlaritzak 2017-2020 Giza Eskubideen, Bizikidetzaren eta Lankidetzaren Hezkuntza-programa Osagarria aurkeztu zuen. Dokumentu honen helburua da ildo bakar batetik bideratzea giza eskubideen, bizikidetzaren eta lankidetzaren balioen hezkuntzaren inguruko ekimen eta proiektu guztiak, hau da, baterako oinarri eta helburuak bide berean jartzea.

Hau da oraingo legegaldiko erronka estrategikoa arlo honetan: giza eskubideei buruzko hezkuntza-proiektua sendotzea, giza duintasunaren irizpide pedagogikoan oinarritua eta bakearekiko, aniztasunarekiko eta elkartasunarekiko konpromisora bideratua, enpatiaren aldeko hautua aintzat hartuta. Helburu nagusia hezkuntza-tresnak sortzea da, bai eta bizikidetzaren arloan konpontzeke dauden edo sortzen ari diren erronkei aurre egiteko elkarrekintzak sortzea ere, gizartean eta hezkuntzaren arloan.

Hori guztia lotuta dago erlijioa aitzakiatzat hartzen duen erradikalizazio biolentoaren eta xenofobiaren, islamofobiaren eta arrazakeriaren prebentziorako (gizartean eta hezkuntzan) bultzatu beharreko ikuspegi kontzeptualarekin eta proiektuekin. Gizalegez Akordioa, alderdi askok bat egindako ekimen bat aipatzearen, Giza Eskubideen, Bizikidetzaren eta Lankidetzaren gaineko Hezkuntza Programa Osagarriaren funtsezko osagaia da. Horregatik, dokumentu hori erreferentzia nagusia da jardun-ardatz honen garapenerako.

III.2. Jardun-ildoak

Gizarte-hezkuntzako prebentziorako ekintza-estrategian bi jardun-ildo nagusi daude: akordioak eta proiektuak. Lehenbizi, lankidetzaren oinarri duen prebentzio-proiektuari eusten dioten bi oinarri-akordioak azalduko dira. Ondoren, proiektuak aurkeztuko dira.

III.2.1. Oinarri-akordioak

III.2.1.1. Gizalegez akordioa erlijioen eremura hedatzea

Akordioa Euskadiko komunitate islamikoekin elkarlanerako aholku-batzordean eta Euskadiko Erlijioen Kontseiluan, Gizalegez akordioaren proposamena erlijioen eta kulturen arteko bizikidetzara hedatzeko. Akordioaren berriazko helburua izango da ez gertatzea ez erlijioa aitzakiatzat hartzen duten terrorismo-ekintzarik ez inolako xenofobia, islamofobia ez arrazakeriarik. Akordio honen kudeaketan, aplikazioan eta garapenean funtsezkoa izango da Hezkuntza Sailaren, Eskola Kontseiluaren eta EAEko hezkuntza-agente guztien lana.

III.2.1.2. Gazteen eta baterako balioen sarea sortzea

Akordioa Euskadiko komunitate islamikoekin elkarlanerako aholku-batzordean EAEko Gazteriaren Kontseiluarekin batera kultura eta erlijio desberdinetako gazteen sarea sortzeko, kulturen eta erlijioen arteko bizikidetzaren balioak sustatzeko. Sare horren helburu nagusiak izango dira kultura eta erlijio desberdinetako gazteen bizikidetzaren ezagutzea eta sustatzea, denen artean aniztasunaren alde egitea, eta erlijioa aitzakiatzat hartzen duen indarkeriaren eta xenofobia, islamofobia eta arrazakeria adierazpen guztien aurrean erantzutea. Horretarako, azken urteetan bakearen aldeko gizarte-mugimenduetan jardun duten pertsonen esperientzia garrantzitsuak bilduko dira, bai eta gurean ildo berean lan egin duten pertsonen esperientziak ere.

III.2.2. Proiektuak

8. proiektua. Prestakuntza

·**Prestakuntza-modulua.** Modulu bat antolatzea gazteak eta helduak erlijioen eta kulturen arteko elkarbizitzarako prestatzeko eta erradikalizazio biolentoaren prebentziorako (erlijioa aitzakiatzat hartzen duena zein xenofobiari, islamofobiari, arrazakeriari edo beste arrazoiren bati lotuta). Modulua honako hauentzat izango da batik bat: hezitzaileak, administrazio publikoetako funtzionarioak eta erlijio-irakaskuntzan ari diren pertsonak.

9. proiektua. Hezkuntza

·**Ikasle etorkinen hezkuntza-arreta.** Eskola inklusiboaren eta kultura artekoaren esparruan ikasle etorkinei hezkuntza-arreta emateko II. Planean (2016-2020) (5. ardatz estrategikoa. Helburuak: 5.1, 5.2, 5.3, 6.1 eta 6.2) proposatzen diren prestakuntza eta ikerketaren arloetako helburuak eta planak eta programak gauzatzea.

·**“Eskola mundura doa” hezkuntza-eredua.** Ekintza hau gauzatzea 2017-2020 Giza Eskubideen, Bizikidetzaren eta Lankidetzaren Hezkuntza-programa Osagarrian ezartzen den bezala. Proiektu honek proposatzen du pertsona desberdinegan hurbiltzeak –ezagutzeko eta esaten dutena entzuteko– hezkuntza-tresna izan behar duela. Horretarako, erlijio desberdinetako pertsonen lekukotzak eta bizipenak zuzenean ezagutzeko aukera emango da.

·**Bizikasi ekimena.** Hezkuntza Sailak Bizikasi ekimena abiaraziko du. Helburu nagusia da ikastetxeak ikaskuntza eta garapen pertsonal eta sozialerako erabiltzea; horrela, eskola-komunitateko kide guztiak ezagutzak eta konpromisoak modu iraunkorrean partekatuz, ikastetxeak elkarbizitza positiborako esparruak izatea eta inolako jazarpenik ez gertatzea lortuko da. Besteak beste, ekimen honetan ezartzen da ikastetxeetan prestakuntza ematea irakasleei zein bestelako langileei eta familiei, eta unitate didaktikoak antolatzea tutoretza-saio jakin batzuk egiteko Lehen Hezkuntzako 5. eta 6. mailetan eta DBHko 1. eta 2. mailetan.

10. proiektua. Dibulgazioa

·**Aniztasunaren gidak.** Udalerrri edo eskualde bakoitzeko kulturen eta erlijioen aniztasunaren ezagutzarako eta pedagogiarako tokiko gidaliburuak egiteko eredu-dokumentua prestatzea (2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plana).

·**Jardunaldi espezializatuak.** Eskolako elkarbizitzaz eta eskolan gertatzen diren indarkeria-kasu eta desberdintasunak gainditzeaz hausnartzeko jardunaldiak, topaketak edo mintegiak egitea, gai horietan arrakasta izan duten ekimenak ezagutzeko eta ikerlan zorrotzak eta azterketa eta eztabaida publikoak bultzatzeko.

11. proiektua. Ekintza espezifikoak

·**Hezkuntza-argitalpena.** Euskadiko komunitate islamikoekin elkarlanerako aholku-batzordearekin elkarlanean, erradikalizazio biolentoaren prebentziorako hezkuntza-dokumentua prestatzea eta argitaratzea, meskitetan banatzeko.

·**Hezkuntza-eredua tutoretzapeko zentroetan jarduteko.** Erakundeen tutoretzapeko etxeetan bizi diren adingabeen eta gazteen erradikalizazio biolentoaren prebentziorako hezkuntza-modulua prestatzea Lan eta Justizia Sailarekin lankidetzan.

·**Hezkuntza-eredua espetxeetan jarduteko.** EAEko espetxeetan dauden pertsonen erradikalizazio biolentoaren prebentziorako hezkuntza-modulua prestatzea Lan eta Justizia Sailarekin lankidetzan.

IV. Jardunaren laugarrena ardatza

Jarrera
politikoa, EAEn
eta nazioartean

IV.1. Bases

2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planaren bigarren ataleko testuetan, XXI. mendearen hasieran mundu osoan agertzen ari diren erronketako batzuei aurre egiteko abiaburuak zehazten dira. Dokumentu horietako baten gaia terrorismoaren mehatxua da. Hauxe da izenburua: *“Nazioarteko terrorismoaren aurrean, demokraziaren balioak”*.

Abiaburutzat hauxe hartzen du: printzipio demokratikoekiko, segurtasunarekiko eta giza eskubideekiko konpromisoa. Bi ildoren arteko loturak deskribatzen du Jaurlaritzaren jarrera: batetik, denboran zehar iraungo duen dimentsio anitzeko erantzuna eman beharra nazioarteko terrorismoaren egiturazko kausak azterteko; bestetik, terrorismo horren ahalmenari aurre egiteko alde anitzeko erantzuna eman beharra.

Dokumentu horrek modu egokian zehazten ditu Eusko Jaurlaritzak bere jarrera politikoa finkatzeko eta bere ekarpena, EAEn zein nazioartean, egiteko erabili dituen oinarriak. Hona testua:

IV.1.1. Nazioarteko terrorismoari lotuta dauden egiturazko faktoreen aurrean dimentsio anitzeko erantzuna emateko printzipioak

•Integrazio-printzipioa

Gizartearekiko eta hezkuntzarekiko konpromisoa litzateke. Kohesio eta integrazio sozialerako politikak, giza eskubideen arloan hezteko politikak eta erlijioen eta kulturen arteko bizikidetzarako politikak sustatzen jarraitzea du helburu, bai tokiko instituzioetatik eta bai nazioarteko instituzioetatik.

•Lankidetzaren printzipioa

Elkartasunarekiko konpromisoan sakontzea dakar, lankidetzaren bitartez, batez ere nazioarteko terrorismoak gehien eraso dituen herrialdeetan. Herrialdeek politika horiek diseinatzeko orduan zuzenean parte hartzen dutela bermatu behar duen lankidetzaren ereduak litzateke. Horrela, politikek herrialde horien beharrezko erantzunak diete, haien potentzialtasuna bultzatuko dute eta herrialdearen berezitasun erlijioso eta kulturala errespetatuko dute.

•Printzipio etikoa

Terrorismoari aurka egiteko, indarkeriaren aurrean etengabe eta modu aktiboan mobilizatzeko eta biktimekiko enpatia eta ahalik eta hurbiltasun gehien erakusteko konpromiso politiko eta instituzional irmo eta anitza bultzatzea eta mantentzea dakar.

IV.1.2. Nazioarteko terrorismoak jarduteko duen ahalmenaren aurrean erantzun aldeaniztuna emateko printzipioak

•Eraginkortasun-printzipioa

Nazioarteko terrorismoak jarduteko duen ahalmenari eman beharreko erantzunaren ikuspuntutik, poliziaren eta inteligentzia-zerbitzuen erantzuna eraginkorra litzateke epe laburrean. Horrekin batera, ekintza judiziala ere beharrezkoa litzateke. Ekintza horrek legeria kontuan hartuta esetsi behar du terrorismoa eta bereziki, maila politiko eta ekonomikoaren arteko lankidetzaren bultzatzea behar du nazioartean, terrorismoa posible egiten duten finantzaketa- eta hornikuntza-bideak erasotzeko.

•Proporzionaltasun-printzipioa

Ikuspuntu operatibotik, nazioarteko terrorismoak ez du konponbide militarrik. Izan ere, ez litzateke eraginkorra izango baina horrez gain, printzipio etikoa, giza eskubideekiko konpromisoa eta terrorismoak kaltetutako biztanleei laguntzeko betebeharrak humanitarioak kontuan hartuta, gerrak ez du irtenbide modura balio eta are gutxiago alde bakar batek nahi edo planteatzen badu. Kasuan-kasuan justifikatutako egoeretan eta Nazio Batuen agindura egokituz, emandako baliabide militarren erabilera nazioarteko terrorismoari erantzuteko estrategia globalaren osagaietako bat izan daiteke.

•Koordinazio-printzipioa

Poliziaren eta inteligentzia zerbitzuen konpromisoa etengabe indartzea esan nahi du, eta baita informazioa emateko eta prebentziorako baliabide guztiak gure inguruko polizia guztiak lankidetzan

aritzeko eta koordinatzeko erabiltzea ere, atentatuak ekiditeko. Konpromiso hori, krisi garaietan eskatzeaz gain, aplikatu eta egonkortu egin behar da denboran zehar.

Beraz, 2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planari atxikitako testu horrek Eusko Jaurlaritzaren jarrera finkatzeko oinarriak zehazten ditu. Erakundeen jarreraren eragina erlatiboa da, baina garrantzitsua da inolako ezberrik gabe. Kasu honetan, erlijioa aitzakiatzat hartzen duen nazioarteko terrorismoa behatzeko eta aztertzeko eta haren aurka jarduteko modua finkatzen du. Jarrera politiko-instituzional honek EAEn zein nazioartean dauzka ondorioak.

IV.2. Jardun-ildoak eta proiektuak

IV.2.1. Jarrera politikoa EAEn

Hiru proiektu prestatu dira Eusko Jaurlaritzak terrorismoaren aurrean daukan jarrera politikoa EAEn gauzatzeko, gai hauek ardatz hartuta: mobilizazioa, biktimak eta gizarte-topaketa.

12. proiektua. Mobilizazioa terrorismoaren aurrean

Eusko Jaurlaritzak mobilizazioa bultzatuko du beti erlijioa aitzakiatzat hartzen duten terrorismo-ekintza guztien aurrean eta xenofobia, islamofobia eta arrazakeria adierazpen guztien aurrean. Mobilizazioen xedea kultura eta erlijio desberdinetako herritarrek elkarrekin erantzutea izango da. Horretarako, Euskadiko Erlijioen Kontseiluan terrorismoaren aurrean erantzuteko eta mobilizatzeko konpromisoaren inguruan lortutako akordioa izango da jarduteko protokoloa. Lehendakaritzak atentatuen aurrean erakunde-erantzuna emateko protokoloa prestatuko du.

13. proiektua. Terrorismoaren biktimekiko konpromisoa hartzea

Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritzak arreta-zerbitzua emango die Euskadin gertatzen diren atentatuetakiko biktimei eta Euskaditik kanpo gertatzen diren atentatuetakiko euskal biktimei. *Ekainaren 19ko 4/2008 Legea, EAeko Terrorismoaren Biktimei Aitorpena eta Erreparazioa egitekoa*, aipatutako bi kasuetan aplikatuko da. Eusko Jaurlaritzako Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritzak eta Lan eta Justizia Saileko Biktimari Laguntzeko Zerbitzuarekin lankidetzan elkarrekin lan egingo dute terrorismoaren biktimei elkartasun-arreta eraginkorra emateko protokoloa prestatzeko; horretarako, biktimei berehala laguntzeko bulegoa eratu.

14. proiektua. Gizarte-topaketa

2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planak hainbat ekimen zehazten ditu Eusko Jaurlaritzak erlijioen eta kulturen arteko elkarbizitza dela eta daukan jarrera garatzeko. Hala, bada, 7. ekimenean “aniztasunaren kudeaketa positiboa” garatzen da eta 8. ekimenean “elkartasuna sustatzea”; bizikidetzaren eta giza eskubideen kulturaren sustapenaren barruan, 9. ekimenean “hezkontza” lantzen da, 10. ekimenean “dibulgazioa” eta 11. ekimenean “parte hartzea”. Horiek guztiak Eusko Jaurlaritzak EAEn bizikidetzaren integratua eta integratzailea, aniztasunaren errespetuan oinarritua, lortzeko ezarritako proiektuaren barruan daude.

IV.2.2. Jarrera politikoa nazioartean

Eusko Jaurlaritzak erakunde modura nazioartean jarduteko hartu duen jarrera politikoa, bere mugak zein ahalak kontuan hartzen dituena, hiru proiektu hauetan gauzatzen da:

15. proiektua. Kanpo-ekintza

Ildo honen funtsa da euskal gizarteak eta bertako erakundeek nazioarteko terrorismoaren aurrean duten jarrera Eusko Jaurlaritzaren Kanpoko Ekintzarako Euskal Agendaren osagaitzat hartzea. Horren ildotik, Eusko Jaurlaritzak dokumentu honetan aldeztu diren tesiak babesten eta sustatzen ditu Europan eta nazioartean, eta konpromisoa hartzen du bere esku daukan guztian laguntzeko, batez ere polizien koordinazioan eta inteligentziaren arloan. Horren arabera Eusko Jaurlaritzak modu aktiboan parte hartuko du arlo hauetako Europako eta nazioarteko sareetan.

16. proiektua. Ekintza humanitarioa

Eusko Jaurlaritzak arlo honetan hartutako konpromisoari eutsiko dio: bere ekimenez edo Nazio Batuen edo nazioarteko eta Europako beste erakunde batzuen deiei jaramon eginez, gerrek, nazioarteko terrorismoak eta denetarik indarkeriak eragiten dituzten larrialdi humanitarioak arintzeko erabakiak hartuko ditu. Ekintza humanitarioetan honako helburu hauek lehenetsiko dira, besteak beste: oinarriko ondasunak eta zerbitzuak hornitzea; hezkuntza-egiturak berreraikitzea; indarkeriaren ondorioak murriztea; biktimak babestea. Ekintza-programa hau aplikatzen da Garapenerako Lankidetzarako Euskal Agentzian eta Giza Eskubide, Bizikidetzeta eta Lankidetzaren Idazkaritza Nagusiaren lan-plangintzetan.

17. proiektua. Prebentzioa

Ekintza humanitarioa prebentzioarekin osatu behar da, egoera arintzera mugatu beharrean integrala eta eraldatzailea izan dadin. Ekintza-programa honen xedea da gerrak, nazioarteko terrorismoak edo indarkeriak gehien kolpatzen dituzten tokietan bakearen, justiziaren eta berdintasunaren aldeko proiektuak gauzatzeko laguntzea. Proiektuak prebentziokoak izan behar dira, eta laguntza eta lankidetzako politiken bitartez bideratuko dira, zuzenean zein gizarteko edo erakundeetako eragileen bidez. Bi ildo lehenetsiko dira: gatazkak modu baketsuan konpontzea eta eskubide sozialak berreraikitzea. Ekintza-programa hau aplikatzen da Garapenerako Lankidetzarako Euskal Agentzian eta Giza Eskubide, Bizikidetzeta eta Lankidetzaren Idazkaritza Nagusiaren lan-plangintzetan.